

2. 11. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Institut změny okolnosti v zahraničních úpravách a soft law

Možnost adaptace či terminace smluvního závazku v důsledku podstatné změny vnějších okolností je českému právu známa již z doby účinnosti obecného zákoníku občanského. Vždy se ale jednalo o úpravu, která nebyla zcela komplexní, a to buď ve svých předpokladech, anebo ve svých řešeních. O komplexnosti lze hovořit až v souvislosti s novým občanským zákoníkem, který institut změny okolností upravuje jak na obecné úrovni, tak i na úrovni speciálních norem. V této souvislosti může být pro domácí doktrínu a praxi užitečné a inspirativní nahlédnout do zahraničních úprav a soft law, kde je daný institut již více či méně aplikován. Navíc některé z cizích úprav byly přímo předlohou pro nový občanský zákoník.

DBK PARTNERS®
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Principy UNIDROIT

Obecná úprava institutu změny okolností v ObčZ (§ 1764 a násl.) je v zásadě převzetím úpravy daného institutu v UNIDROIT.[1]

V čl. 6.2.1 UNIDROIT se shodně s § 1764 ObčZ podává, že pouhá obtížnost plnění nezavazuje zavázanou stranu od povinnosti splnit, k čemu je zavázána. Výjimkou jsou právě případy, které se označují jako tzv. hardship. Vymezení hardship je dáno několika definičními znaky a čtyřmi podmínkami. Dle čl. 6.2.2 UNIDROIT se hardship definuje tak, že změna okolností musí zásadně ovlivnit rovnováhu smlouvy (závazku). Samotná rovnováha je dle daného vymezení ovlivněna ve dvou případech: (a) náklady jedné strany se zvýšily (*has increased*), nebo (b) hodnota plnění, které má strana obdržet, se snížila (*has diminished*). Ani v jednom z uvedených případů pak není stanovena hranice intenzity ovlivnění, tj. jak zásadní má být zvýšení či snížení. Lze pouze dovozovat, že má-li být ovlivnění rovnováhy zásadní (*fundamentally alters the equilibrium*), pak i zvýšení či snížení ve vzájemném poměru a s ohledem na počáteční stav musí být zásadní. Z pohledu ObčZ lze tedy podmínku zvláště hrubého nepoměru, jak je stanovena v § 1765 ObčZ, vnímat jako ono zásadní ovlivnění ve smyslu UNIDROIT. Nicméně oba pojmy jsou vágní, a jak se uvádí v oficiálním komentáři k UNIDROIT, bude záležet na konkrétních okolnostech, zda ovlivnění je zásadní.[2] Učebnicovým příkladem zvýšení nákladů na plnění je samozřejmě (dramatické) zvýšení vstupních materiálů, nezbytných pro výrobu zboží, které má být dodáno. Příkladem snížení hodnoty předmětu plnění je pak snížení tržní ceny předmětu plnění v důsledku výrazné inflace.[3]

Vedle uvedeného pak citovaný článek váže aplikaci hardship na splnění čtyř podmínek: (a) okolnost, která má vliv na rovnováhu, nastala anebo se straně stala známou po uzavření smlouvy, (b) dotčená strana rozumně nemohla v době uzavření smlouvy dotčenou okolnost předvídat, (c) okolnost je mimo

vliv dotčené strany, (d) nebezpečí změny okolnosti nebylo dotčenou stranou předpokládáno (tj. převzato). Tyto podmínky jsou přejaty i do ustanovení § 1765 ObčZ, a to skoro doslovně.

Aby se bylo možné dovolávat změny okolností, pak musí být uvedené podmínky splněny kumulativně. Lze si všimnout, že u prvních dvou podmínek je předpokládána a zohledněna omezená racionalita kontrahentů (i když okolnost existovala, pak dotčené straně nebyla známa a ani z jejího pohledu nebyla rozumně – ve smyslu rozumnosti s ohledem na postavení a profesionalitu – předvídatelná). Následuje podmínka omezených možností dotčené smluvní strany, která příslušnou okolnost nemůže ovlivnit svých chováním. Poslední podmínka logicky odmítá aplikaci výhrady změny okolností, pokud existovala vůle dotčené strany plnit právě i v případě, kdy nastane relevantní změna okolností.

Čl. 6.2.3 zakotvuje efekt hardshipu. Pokud jsou tedy splněny uvedené podmínky, dotčené straně vzniká právo žádat na druhé straně sjednání jiných podmínek. Toto právo pak musí být uplatněno bez zbytečného odkladu[4] a dotčená strana musí uvést důvody vzniku tohoto práva. Uplatnění práva na negociaci neopravňuje dotčenou smluvní stranu odložit plnění. Selhání stran v negociaci, kdy v rozumné době není dosaženo řešení, zakládá právo kterékoliv strany obrátit se na soud, aby ten rozhodl, zda (a) se má závazek zrušit, k jakému datu a za jakých podmínek, anebo (b) závazek změnil obnovením rovnováhy mezi stranami.

Úprava hardship v UNIDROIT je tedy v zásadě doslovným předobrazem ustanovení § 1764 a násl. ObčZ.

Principy evropského smluvního práva a Návrh společného referenčního rámce

Vedle UNIDROIT, jakožto hlavního zdroje úpravy institutu změny okolností, se lze krátce zastavit i u Principů evropského smluvního práva (PECL) a Návrhu společného referenčního rámce (DCFR).

Shodně s UNIDROIT primárně sledují PECL zásadu závaznosti smlouvy a výhradu změny okolností váží na neúměrnou zátěž (*excessively onerous*), projevenou ve zvýšení nákladů na plnění nebo ve snížení hodnoty předmětu plnění (čl. 6:111). Podmínky aplikace dané výhrady jsou v zásadě shodné. Odlišnost je dána toliko v tom, že PECL nezahrnují do podmínek nevědomost kontrahenta o okolnosti, která byla již okamžiku uzavření smlouvy, ale setrvávají na tom, že okolnost musela nastat po vzniku závazku. Druhou odlišností je pak absence podmínky neovlivnitelnosti dané okolnosti, resp. jejího vlivu na závazek. Pokud jde o aplikační mechanismus, i zde se zakládá právo na negociaci, a v případě nedosažení řešení právo soudního zrušení závazku či jeho moderace. Nad rámec daného se pak explicitně zakotvuje právo soudu rozhodnout o náhradě škody, pokud taková vznikla z důvodů na straně, která odmítla negociaci či tuto ukončila v rozporu s dobrou vírou druhé strany a poctivým stykem.

Zásadní odchylky nepřináší ani DCFR. Opět je upřednostněna zásada *pacta sunt servanda* a její prolomení se váže na podmínku obtížnosti plnění. Míra obtížnosti plnění však není spojována s intenzitou, ale se zřejmou nespravedlností (*manifestly unjust*). Pokud jde o efekt relevantní změny okolností, DCFR nezakládá právo dotčené strany (odpovídající povinnosti druhé strany) na obnovení jednání s protistranou, kdy v obou předešlých modelech bylo toto jednání, resp. jeho neúspěch, podmínkou pro soudní zásah. Takový mechanismus byl podroben kritice zejména ze strany věřitelů, které stíhá fiduciární povinnost. Tito pak jsou v případě mechanismu zejména dle PECL, kdy odmítnutí jednání či jeho ukončení se odráželo v odpovědnosti za škodu, vystaveni konfliktu zájmů.[5] DCFR tedy soudní zásah podmiňuje toliko pokusem dlužníka o negociaci, ale nikoliv již – byť by i jen implicitní – povinností věřitele.

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB)

Německá právní věda svého času historickoprávní školy zavrhlá učení o klauzuli *rebus sic stantibus*. [6] Od 19. století pak byla snaha tento nedostatek vyplnit různými doktrínami. Např. Windscheid přichází s učením o tzv. předpokladech, které je však vyčítáno, že předpoklad stejně jako motiv leží mimo právní vztah, a proto na něj nemá vliv. Poslední doktrínou byla tzv. Wegfall der Geschäftsgrundlage, jejímž zakladatelem byl Paul Oertmann. Absence zákonného základu institutu změny okolností, kdy důsledkem by nebyly terminační účinky, se projevovала setrváváním na v zásadě absolutním ctění zásady *pacta sunt servanda*; výjimky byly dány pouze pro nemožnost plnění (§ 275 BGB) a omyl (§§ 119 a násl. BGB). [7]

Zákonný základ institutu změny okolností byl dán až novelizací BGB v roce 2002, a to změnou ustanovení § 313 BGB. Jeho koncepce však není nikterak přepisem výše uvedených pramenů soft law. Rösler [8] s odkazem na Rotha uvádí, že celé citované ustanovení je vyjádřením zásady dobré víry, a proto není dispozitivní.

Základní podmínkou je podstatná změna okolností v porovnání s okamžikem, kdy se závazek formoval. Na tuto je pak navázán předpoklad o vůli kontrahentů, kdy se posuzuje, zda, pokud by takové změny předpokládaly, by smlouvu vůbec uzavřely, resp. zda by smlouvu uzavřely za daných podmínek. Dospěje-li se výkladem vůle kontrahentů k závěru, že by smlouvu neuzavřely, resp. by si dohodly odlišné podmínky, zakládá se právo na změnu závazku, a to s ohledem na všechny specifické okolnosti případu a distribuci rizika, pokud na dotčené straně nezle rozumně požadovat, aby byla vázána bez příslušné změny závazku. Jak vidíme, kritériem k modifikaci závazku je absence tzv. rozumného požadavku na vázanost počátečním právním jednáním. Z hlediska domácí úpravy institutu změny okolností je dané významné, neb ObčZ trpí nesourodostí kritérií ve specifických případech změny okolností a absenci rozumného požadavku užívá jako jedno z dalších kritérií. [9]

Dalším specifikem německé úpravy je efekt vlivu změny okolností. Jak již plyne z uvedeného § 313 odst. 1 BGB preferuje se adaptace závazku před jeho terminací. Odst. 3 citovaného ustanovení pak navazuje možností ukončením závazku, a to tehdy, není-li změna možná, anebo pokud změnu nelze na některé ze stran rozumně požadovat. Účinky terminace jsou odvislé od povahy závazku. Defaultně je založeno právo na odstoupení od smlouvy s účinky *ex tunc*. Pokud se ale jedná o závazek s opakujícím se plněním, pak jej lze toliko vypovědět s účinky *ex nunc*.

Ve vztahu k domácí úpravě může být tento přístup efektu změny okolností inspirativní, pouze pokud jde o otázku preferencí mezi změnou a zrušením závazku; ObčZ ve své generální klauzuli dané nijak neřeší. Otázka účinku okamžiku zrušení však v ObčZ v zásadě (vy)řešena je, když výhradu změny okolností nelze vztáhnout na již poskytnuté plnění, [10] a soudu je navíc dána možnost určit okamžik a podmínky zrušení závazku.

Občanský kodex Ruské federace

Přístup ruského práva k institutu změny okolností je poněkud kontroverzní, a to i přes poměrně jasnou pozitivně právní úpravu. [11]

Výhrada změny okolností je normována v čl. 451 ObčZ RF. Dle tohoto platí, že podstatná změna okolností, s ohledem ke kterým strany uzavřely smlouvu, je důvodem pro změnu či zrušení daného závazku, není-li jiného ujednání nebo neplyne-li jinak z povahy smlouvy. ObčZ RF vymezuje změnu okolností jako podstatnou v tom případě, že pokud by strany byly bývaly danou změnu rozumně předpokládaly, pak by danou smlouvu neuzavřely, anebo jí uzavřely za jiných podmínek. Je vidět, že kritéria podstatnosti změny okolností jsou zásadně shodná s úpravou dle § 313 BGB. [12]

Pokud jde o efekt daného institutu, stranám se samozřejmě v první řadě dává možnost adaptace či

terminace závazku na základě dohody. Nejsou přitom stanoveny žádné požadavky na délku jednání. Odst. 2 citovaného článku hovoří pouze o možnosti soudního zásahu tehdy, pokud nebude dosaženo dohody, a dále stanoví čtyři podmínky, které musí být splněny kumulativně.[13]

Za prvé, k okamžiku uzavření smlouvy měly strany za to, že daná změna okolností nenastane. Za druhé, změnu okolností dotčená strana nemohla unést (poté, co změna nastala), s ohledem na míru péče a obezřetnosti, jaká se od ní požaduje s ohledem na povahu dané smlouvy. Za třetí, plnění závazku bez jeho adaptace by narušilo rovnováhu závazku, danou majetkovým zájmem dotčené strany, a vedlo by ke vzniku u dotčené strany takové újmy (ztráty), že tato strana by v zásadní míře přišla o to, s čím počítala při formování závazku. Za čtvrté, ze zvyklostí[14] nebo povahy smlouvy neplyne, že nebezpečí změny okolností nese dotčená strana.

Na rozdíl od BGB se v ObčZ RF preferuje terminace závazku, která je vnímána jako menší zásah do vztahů mezi kontrahenty. Změna závazku soudem se připouští pouze ve výjimečných případech, kdy zrušení závazku je v rozporu s veřejným zájmem nebo povede ke vzniku u kontrahentů újmy, která podstatně převyšuje náklady na plnění soudem adaptovaného závazku. Při zrušení závazku pak soud na základě návrhu kterékoliv ze stran určí následky zrušení, tj. zejména rozdělí mezi stranami náklady na plnění, avšak není tím založeno právo na náhradu újmy.[15]

Avizovaná kontroverznost přístupu spočívá zejména v nejednotnosti[16] soudní praxe, která byla dána dvojkolejností soudní soustavy civilních soudů a arbitrážních (obchodních) soudů, a také v obecném negativním[17] postoji k aplikaci čl. 451 ObčZ RF. Není ani výjimkou neshoda stejného soudu v rámci dvou skutkově obdobných případů.[18] Soudní praxi lze vytknout i samotný mechanismus posouzení, zda vzniklé okolnosti mohou být považovány za právně relevantní. Soudy se totiž často omezovaly na obecné posouzení, zda ta či ona událost ze své podstaty může být nepředvídatelnou či tížící kontrahenty, aniž by blíže zkoumaly, jak se daná událost projevuje v konkrétním případě. Takový přístup je třeba jednoznačně odmítnout: pro posouzení relevantnosti změny okolnosti totiž není rozhodné, zda je podstatnou ve svém absolutním měřítku - takové rozhodnutí ani nelze spravedlivě učinit, ale zda je podstatná z hlediska daného závazkového vztahu a kontrahentů.

Code Civil

Francouzské právo institut změny okolností zásadně opomíjí.[19] Code Civil ve svém čl. 1134 zakotvuje princip ztotožnění závaznosti smlouvy se závazností zákona. Prolomení závaznosti se tak zásadně nepřipouští.[20]

Teprve na počátku 20. století se z rozhodnutí Conseil d'Etat (1916) vyvinula teorie předvídatelnosti (théorie de l'imprévision), která navázala na výhradu vyšší moci, jež se vztahuje k nemožnosti plnění. Teorie byla postavena na tom, že nepředvídatelnost není vyšší mocí, a proto musí strana pokračovat v plnění, avšak s právem na úpravu podmínek smlouvy v podobě kompenzace ztrát. Přitom zde existuje dvojitý řešení: (a) rovnováha smlouvy bude obnovena, (b) nepředvídatelnost vyústí ve vyšší moc, a smlouva bude ukončena. Následně judikatura upřesnila podmínky použití teorie předvídatelnosti: (a) událost musí být nepředvídatelná (ekonomická, přírodní jev nebo vládní opatření), (b) musí jí o vnější událost, a (c) událost musí vést k narušení ekonomiky smlouvy.

Angloamerické právo

Americké i anglické právo se otázce změny okolnosti věnuje zejména v rámci institutu zmaření (účelu) smlouvy. Vedle toho pak staví nemožnost plnění (impossibility) a neproveditelnost (impracticability).

Pod pojem frustrace, neboli zmaření, lze zahrnout hned dva odlišné případy vlivu změny okolností. G. B. Shaw měl prohlásit, že Anglie a Amerika jsou dvě země rozdělené společným jazykem. Je tomu tak i v případě institutu frustrace. Zatímco anglické právo institutem frustrace pokrývá zejména případy nemožnosti plnění (říkejme tomu zmaření smlouvy, zmaření závazku), americké právo pojímá frustraci, jako zmaření účelu smlouvy, a tedy jako institut stojící vedle nemožnosti plnění a neproveditelnosti.[21]

Doktrína nemožnosti plnění se zpravidla aplikuje pouze na případy, kdy plnění je fyzicky nemožné. Doktrína neproveditelnosti si pak vystačí s vysokou mírou zatížení (nákladnosti) pro povinnou stranu, byť fyzicky je plnění možné.[22] V obou případech je samozřejmě podmínkou změna poměrů, ovlivňující dané plnění. Angloamerické právo dlouho zachovávalo nenarušenou zásadu absolutní závaznosti smlouvy, která nemůže být prolomena žádnou změnou okolností. Jako příklad dané tendence se uvádí případ *Paradine vs. Jane* (1647), v němž soud uzavřel, že pokud se strana svým projevem vůle vytvořila povinnost plnit, je zavázána k řádnému plnění, nehledě na nehodu či nevyhnutelnou nutnost, jelikož se proti tomu mohla obrnit ve smlouvě.[23] K prolomení uvedeného přístupu a k založení doktríny nemožnosti plnění došlo až v případě *Taylor vs. Cadwell* (1863). Mezi stranami byla uzavřena nájemní smlouva, v níž se Cadwell zavázal přenechat Taylorovi do nájmu koncertní halu za účelem uspořádání několika koncertů. V důsledku požáru však hala byla zničena. Taylor se i přesto domáhal na Cadwellovi plnění daného závazku. Soud jej však závazku zbavil právě pro nemožnost plnění a vytvořil pravidlo pro závazky s osobním či specifickým předmětem plnění.[24] Institut nemožnosti plnění úzce souvisí se změnou okolností v širším smyslu a jeho úpravě v domácím právním prostředí se věnují dále samostatně.

Doktrína neproveditelnosti byla vytvořena v případě *Mineral Park Land Co. vs. Howard* (1916). Howard se zavázal, že veškerý štěrku pro potřeby stavby mostu vytěží z pozemku patřícímu Mineral Park Land Co. Částečně závazku dostal, nicméně část štěrku si opatřil jinde. Důvodem bylo to, že při těžbě se ukázalo, že těžba pod hranici vodní hladiny je náročná a 10-12 krát nákladnější. S odkazem na zásadní nárůst případných nákladů soud konstatoval (ekonomickou) neproveditelnost závazku (i když objektivně i subjektivně bylo plnění možné).[25]

Mgr. Konstantin Lavrushin,
spolupracující advokát

[DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

V Parku 2323/14
148 00 Praha 4

Tel.: +420 244 912 463

Fax: +420 244 912 803

- [1] Srov. In Důvodová zpráva k ObčZ, k §§ 1764 - 1766: „Osnova se v tom směru inspirovala čl. 6.2.1. až 6.2.3. zásad UNIDROIT, jejichž ustanovení se zde navrhuje převzít.“
- [2] Srov. komentář k čl. 6.2.2 UNIDROIT. [online]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
- [3] Ibid.
- [4] UNIDROIT ponechává dané vágní určení času bez doplnění o vyvratitelnou podmínku, jak toto dělá ObčZ, který uvádí dvouměsíční lhůtu (§ 1766 odst. 2 in fine).
- [5] Srov. In BAR, Christian, CLIVE, Eric, SCHULTE-NÖLKE, Hans. Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR), s. 738-739. [online]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
- [6] Srov. např. KANDA, Antonín. Vliv změny poměrů na trvání závazku. Praha: Akademia, 1966, s. 54 a násl.; nebo RÖSLER, Hannes. Hardship in German Codified Private Law - In Comparative Perspective to English, French and International Contract Law. European Review of Private Law, 2007, 3 s. 485.
- [7] Srov. HONDIUS, E., H., GRIGOLEIT, H., C. Unexpected circumstances in European contract law. Cambridge: Cambridge University Press, 2011, s. 61 a násl.
- [8] RÖSLER, Hannes. Hardship in German Codified Private Law - In Comparative Perspective to English, French and International Contract Law. Kluwer: European Review of Private Law, 2007, 3 s. 490.
- [9] Srov. např. ustanovení § 2000 odst. 1 ObčZ: „Soud závazek zruší i tehdy, pokud se okolnosti, z nichž strany zřejmě vycházely při vzniku závazku, změnily do té míry, že na zavázané straně nelze rozumně požadovat, aby byla smlouvou dále vázána.“; § 2287 ObčZ: „Nájemce může vypovědět nájem na dobu určitou, změní-li se okolnosti, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o nájmu zřejmě vycházely, do té míry, že po nájemci nelze rozumně požadovat, aby v nájmu pokračoval.“
- [10] Za poskytnuté plnění v tomto ohledu nelze považovat plnění, které bylo dáno stranou poté, co se dovolala změny okolností, ale plnění odložit s ohledem na literu ObčZ odložit nemohla.
- [11] Stojí za povšimnutí, že mezi defaultem v roce 1998 a ekonomickou krizí 2008 byl institut změny okolností posuzován ruskými soudy ve 310 případech, z toho v 29 případech byl závazek změněn a v 36 zrušen; In PETRISHEV, Vadim. Fundamental Change of Circumstances: the Practice of Application of the Article 451 of the Civil Code of the Russian Federation and the Legal Experience of the Common and Continental Law Countries: Working paper WP10/2007/06. Moscow: State University, Higher School of Economics, 2007, s. 7.
- [12] Čl. 451 ObčZ RF je přitom cca o sedm let starší než § 313 BGB.
- [13] Rozhodnutí Vyššího arbitrážního soudu RF ze dne 21. 1. 1997, sp. zn. 2267/96.
- [14] Do března 2015 platilo „ze zvyklostí obchodního styku“.
- [15] Srov. In ABOVA, Tamara, KABALKIN, Aleksandr. Kommentarij k Graždanskomu kodeksu Rossijskoj Federacii. Časť pervaja. Moskva: Jurajt-Izdat, 2007, 1060 s.
- [16] Např. rozkol v otázce pojetí legislativní změny jako podstatné změny okolností; srov. rozhodnutí Federálního arbitrážního soudu Moskevského okruhu ze dne 6. 7. 2005, sp. zn. KG-A 40/5789-05 a rozhodnutí Federálního arbitrážního soudu Severo-Západního okruhu ze dne 26. 6. 2004, sp. zn. A 21-7193/03-C1.
- [17] Takový postoj měl Vyšší arbitrážní soud RF, a to narozdíl od soudů nižší instance; srov. In PETRISHEV, Vadim. Fundamental Change of Circumstances: the Practice of Application of the Article 451 of the Civil Code of the Russian Federation and the Legal Experience of the Common and Continental Law Countries: Working paper WP10/2007/06. Moscow: State University, Higher School of Economics, 2007, s. 4.
- [18] Např. arbitrážní soud Tjumenské oblasti v jednom případě považoval úpadek věřitele je důvodem pro zrušení závazku, v druhém - skutkově shodném případě - však konstatoval, že změna

majetkových poměrů kontrahentů nemůže být důvodem podstatné změny okolností, neb podnikatelská činnost mimo jiné zahrnuje nesení rizika změny majetkových poměrů; srov. rozhodnutí arbitrážního soudu Tjumenské oblasti ze dne 29. 6. 2009, sp. zn. A 70-4322/2009 a rozhodnutí arbitrážního soudu Tjumenské oblasti ze dne 6. 7. 2009, sp. zn. A 70-5181/2009.

[19] Srov. např. ŽIVKOVIC, Velimir. Hardship in French, English and German Law. [online]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[20] Srov. rozhodnutí Kasačního soudního dvora ve věci Canal de Craaponne (1876), které je významným rozhodnutím ohledně zachování závaznosti smlouvy, i přesto, že plnění je v takovém nepoměru, že u dotčené strany vyvolává dlouhodobé finanční ztráty.

[21] Srov. např. In URIBE, Rodrigo, Momberg. The effect of a change of circumstances on the binding force of contracts : comparative perspectives. Cambridge : Intersentia, 2011, s. 139; nebo In PERILLO, Joseph. Force Majeure and Hardship under the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts [online]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[22] Srov. In SMYTHE, Donald. Impossibility and impracticability. [online]. Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

[23] Srov. In KNAPP, Charles, CRYSTAL, Nathan, PRINCE, Harry. Problems in Contract Law: Cases and Materials. Ney York: Aspen Publishers, 2007, s. 685.

[24] V angloamerické koncepci smluvního práva je slib pojímán zásadně jako záruka (warranty). To vede k tomu, že solučním úkonem není jen úkon obsahově totožný se smlouvou, ale i úkon náhrady způsobené škody. Proto i případy nemožnosti plnění jsou spíše výjimkou, kdy náhradní plnění je v zásadě možné vždy; blíže In KANDA, Antonín. Nesplnění závazku a jeho právní následky. Praha: Academia, 1979, s. 5.

[25] Srov. In KNAPP, Charles, CRYSTAL, Nathan, PRINCE, Harry. Problems in Contract Law: Cases and Materials. Ney York: Aspen Publishers, 2007, s. 686-687.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)